

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету ветеринарної медицини

Микола ЦВІЛХОВСЬКИЙ

05 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри ветеринарної
епідеміології та охорони здоров'я тварин
Протокол № 5 від «15» 05 2024 р.

Завідувач кафедри ветеринарної
епідеміології та охорони здоров'я тварин
Володимир МЕЛЬНИК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна гігієна, санітарія і
експертиза»

Лариса ШЕВЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
ДИСЦИПЛІНИ
«ЕПІЗООТОЛОГІЯ ТА ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ»

Галузь знань Ветеринарна медицина
спеціальність 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
освітня програма - Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза
Факультет ветеринарної медицини

Розробники: **МЕЛЬНИК В.В.** завідувач кафедри ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин к.вет.н., доцент, **МАРТИНЮК О.Г.** доцент кафедри ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин к.вет.н., доцент

Київ – 2024 р.

Мета практики - засвоєння студентами практичних основ пізнання епізоотичного процесу, оволодіння методами діагностики, навиками профілактично-лікувальної роботи з проведення протиепізоотичних заходів. з документальним оформленням.

Завдання:

- Опанувати профілактичні заходи як єдину державну науково-обґрунтовану систему профілактики і заходів ліквідації інфекційних хвороб;
- Вивчити способи та засоби лікування інфекційних хвороб, їх значення в локалізації і ліквідації вогнищ інфекції;
- Затвердити знання з проведення алергічних діагностики інфекційних хвороб;
- Розробити систему ветеринарно-санітарних заходів на основі біобезпеки, дезінфекції, дезінсекції і дератизації за епізоотичного благополуччя;
- Оформити документально заходи масових обробок та комісійних розпоряджень з протиепізоотичної роботи.

У результаті проходження навчальної практики студент повинен **знати:**

- Методи аналізу епізоотичної ситуації;
- Принципи протиепізоотичної роботи;
- Особливості описової епізоотології, моделювання та прогнозування і застосування їх за різних форм інфекції;
- Діагностичні методи дослідження подвірних та промислових господарств;
- Значення біобезпеки, дезінфекції, дератизації та дезінсекції в комплексі протиепізоотичних заходів;
- Індивідуальні, комплексні та карантинні лікувально-профілактичні обробки та заходи на тваринницьких об'єктах;
- Оформлення документально планові і проведення протиепізоотичні заходи.

Вміти:

- Самостійно провести епізоотологічне обстеження господарства, встановити причини захворюваності і загибелі тварин;
- Проводити збір та транспортування взятих проб чи зразків для діагностичних досліджень;
- Провести дезінфекцію різних об'єктів з виробництва зберігання та реалізації тваринницької продукції;
- Запровадити заходи з біобезпеки та біозахисту на підприємстві;
- Діяти відповідно до регламенту щодо ліквідації і профілактиці характерних для країни та транскордонних хвороб;
- Здійснити ін'єкційні маніпуляції тваринам;
- Користуватись інструктивними матеріалами та правильно складати документи звітності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
9. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- Здатність використовувати знання про хвороби тварин різної етіології для здійснення державного (внутрішнього) контролю на підконтрольних потужностях;
- Здатність організовувати та проводити державний контроль гігієнічних вимог і санітарних заходів на агропродовольчих ринках і потужностях;
- Здатність здійснювати судово-ветеринарну експертизу згідно з чинним законодавством;
- Здатність дотримуватися морально-етичних норм, правил і принципів біобезпеки та біоетики під час використання у професійній діяльності різних біологічних агентів.

Програмні результати навчання (ПРН):

- Володіти методами та методиками передзабійного огляду, гуманного забою тварин, проведення післязабійного огляду продуктів забою та надання рекомендацій щодо їх подальшого використання;
- Мати навички стандартного та розширеного державного контролю підконтрольних вантажів на державному кордоні України та транспорті, здійснювати аналіз зв'язку між контролем безпечності харчових продуктів та здоров'ям людей за міжнародної торгівлі продуктами тваринного походження;
- Володіти знаннями та практичними вміннями, необхідними для здійснення державного (внутрішнього) ветеринарно-санітарного контролю на потужностях з виробництва та обігу м'яса і м'ясних продуктів, молока і молочних продуктів, напівфабрикатів, харчових гідробіонтів; заготівлі, зберігання та обігу харчових рослинних продуктів, меду та апіпродуктів, харчових яєць та яйцепродуктів тощо, а також методами та методиками відбору, консервування, пакування і пересилання проб тваринного,

рослинного й біотехнологічного походження, правильного поводження з ними та результатами їх випробувань (досліджень);

- Володіти принципами, методами та процедурами дотримання належного санітарного стану на потужностях для випуску, зберігання, переробки та реалізації харчових продуктів, кормів і кормових добавок, преміксів, побічних 10 продуктів, ветеринарних препаратів, а також методами оцінювання їх безпечності та якості;
- Володіти методами контролю технологічних процесів первинної обробки субпродуктів, харчової крові, спеціальної сировини, здійснювати ветеринарносанітарний контроль дотримання технологічних операцій з ендокринною, ферментною, кишковою, шкіряно-хутровою сировиною, м'ясом та іншими продуктами забою і готовими харчовими продуктами, здійснювати їх інспектування, наносити позначки придатності та визначати шляхи подальшого використання цієї продукції;
- Мати необхідні знання та уміння для здійснення судово-ветеринарної експертизи згідно з чинним законодавством;
- Володіти методами контролю ефективності проведення санації різних потужностей з виробництва і переробки продуктів тваринництва відповідно до вимог національних і міжнародних нормативно-правових актів;
- Уміти проводити необхідні клінічні та лабораторні дослідження для загальної ветеринарної превенції на потужностях з виробництва і переробки продуктів тваринництва, здійснювати ветеринарно-санітарне оцінювання систем і способів утримання тварин, визначати безпечність кормів, кормових добавок тощо, а також для забезпечувати належний санітарний стан тваринницьких потужностей.

Бази практики ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» та «Великоснітинське навчально-дослідне господарство ім. О.В. Музиченка», Інститут ветеринарної медицини НААН, Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи.

Організація проведення практики

Навчальна практика проводиться в навчально-дослідних господарствах НУБіП України, господарствах Бучанського та обухівського районів, на території м. Київ.

База проведення навчальної практики готується заздалегідь, перед початком практики проводиться інструктаж студентів щодо мети, завдань і змісту навчально-клінічної практики. Також проводиться інструктаж з техніки безпеки та заходів особистої профілактики під час роботи із заразнохворими тваринами.

Зміст практики

1. Студенти знайомляться та вивчають епізоотичну ситуацію в регіоні, де проходить навчальна практика (господарство, район, місто).

2. Проводиться епізоотологічне обстеження та складання акту епізоотологічного обстеження за схемою (додаток 1).

3. Студенти вивчають річні та кварталні плани ветеринарно-профілактичних заходів у конкретних господарствах, документи ветеринарного обліку і ветеринарної звітності.

4. Вивчається система організації і проведення масових профілактичних вакцинацій тварин проти інфекційних хвороб. Перед проведенням вакцинацій ґрунтовно вивчаються настанови щодо використання конкретних біопрепаратів (назва біопрепарату, дата і місце його виготовлення, спосіб і місце введення, доза, термін зберігання, цілісність упаковки, відсутність у флаконах плісняви тощо). Студенти самостійно стерилізують необхідні інструменти, готують місце для ін'єкції препарату (вистригають, дезінфікують), а потім вакцинують тварин. Як правило, для виконання кожного завдання академічна група поділяється на підгрупи по 4-6 чоловік і призначається старший групи.

5. Студенти набувають практичних навичок щодо відбору крові від тварин для гематологічних та одержання сироватки крові для серологічних діагностичних досліджень і складають списки досліджуваних тварин. Після відбору крові від запланованої кількості тварин оформляють супровідні документи, які разом з відібраними пробами крові направляють у лабораторію ветеринарної медицини.

6. Опановується техніка проведення масових алергічних досліджень (офтальмо- та внутрішньошкірної проб). Під керівництвом і контролем викладачів та спеціалістів ветеринарної медицини господарств досліджують коней на сап, а велику рогату худобу на туберкульоз, проводиться облік реакції на введення алергенів.

7. Вивчається дезінфекційна техніка, готуються дезрозчини і проводиться дезінфекція тваринницьких приміщень із дотриманням техніки безпеки та правил особистої гігієни.

8. Вивчається методика та проводяться дезінсекція та дератизація приміщень із врахуванням ефективності проведених заходів. За наявності заразнохворих тварин проводять їх ізоляцію від здорових тварин, лікування та поточну дезінфекцію. Студенти вивчають систему ветеринарно-санітарних заходів, які повинні проводитись у випадку виникнення інфекційної хвороби. Крім того, вони знайомляться з ветеринарно-санітарними об'єктами господарства (санпропускник, ізолятор, карантинне приміщення, дезбар'єри, дезковрики, місця збирання трупів тварин, наявність і стан біотермічних ям, наявність холодильників для тимчасового зберігання туш забитих тварин, спосіб зберігання біопрепаратів, стан дезінфекційної техніки, наявність дезінфектантів тощо).

Таблиця 1

Орієнтовний тематичний план

Назва теми	Кількість годин	
	Всього	із них

		аудиторні	самостійна робота
Тема 1. Техніка безпеки при роботі на ветеринарно-санітарних об'єктах	6	6	
Тема 2. Епізоотологічне обстеження господарства та складання акту епізоотологічного обстеження	6	6	
Тема 3. Підготовка тварин та проведення алергічних досліджень тварин. Оформлення акту	6	6	
Тема 4. Підготовка тварин та проведення щеплень. Оформлення планово-звітної документації	6	6	
Тема 5. Біобезпека та методи і способи проведення дезінфекції, дезінсекції і дератизації	6	6	
Всього	30	30	

Індивідуальні завдання

Методичні рекомендації

1. Методичні вказівки. Аерозолі у ветеринарній медицині // Мельник В.В., Мартинюк О.Г., Недосєков В.В., Ушкалов В.О., Радзиховський М.Л., Виговська Л.М., Сорокіна Н.Г., Литвиненко В.М., Шевчук В.М., Ігнатовська М.В., Шевченко О.Б. – Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2023. – 35 с.
2. Методичні вказівки. Техніка та методика проведення алергічних досліджень тварин з одночасним клінічним оглядом// Мельник В.В., Мартинюк О.Г., Недосєков В.В., Ушкалов В.О., Радзиховський М.Л., Виговська Л.М., Сорокіна Н.Г., Литвиненко В.М., Шевчук В.М., Ігнатовська М.В., Шевченко О.Б. – Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2023. – 22 с.
3. Методичні вказівки. Методика епізоотологічного обстеження господарств та вивчення епізоотичної ситуації// Мельник В.В., Мартинюк О.Г., Недосєков В.В., Ушкалов В.О., Радзиховський М.Л., Виговська Л.М., Сорокіна Н.Г., Литвиненко В.М., Шевчук В.М., Ігнатовська М.В., Шевченко О.Б. – Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2023. – 35 с.

Орієнтовний тематичний план екскурсій (виїзних занять)

Назва теми	База проведення занять	Кількість годин
Ознайомлення з роботою служби ветеринарної медицини на базі тваринницьких господарств	ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» та «Великоснітинське навчально-дослідне господарство ім. О.В. Музиченка»	18
Ознайомлення зі структурою інституту та особливостями роботи відділів лабораторної діагностики інфекційних хвороб	Інститут ветеринарної медицини НААН	6
Ознайомлення зі структурою інституту та особливостями роботи відділів лабораторної діагностики інфекційних хвороб	Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи	6

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення практики студентів

1. Матеріально-технічне забезпечення (шприци, термометри, безголкові ін'єктори, кутимитри, ножиці, машинки для стрижки, піпетки, пробірки, вакуумні системи для забору крові, біопрепарати, вітамінні препарати, фізрозчин).
2. Епізоотологія та інфекційні хвороби. (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5011>).
3. Підручники, навчальні посібники, практикуми.
4. Методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.
5. Програма навчальної практики навчальної дисципліни.

Вимоги до написання звіту

Звіт з навчальної практики складається на основі матеріалів щоденника. В ньому узагальнюється досвід, отриманий на практиці, здійснюється аналіз заходів, що були проведені, оцінюється своєчасність і правильність їх здійснення, висловлюється припущення щодо причин виникнення захворювання тварин. Відзначається ступінь виконання програми та причини невиконання деяких її розділів. Бажано звіт ілюструвати фотографіями, таблицями, малюнками.

В звіті відображаються такі питання:

1. Характеристика бази виробничої практики
 - 1.1. Аналіз епізоотичного стану бази проходження практики
 - 1.2. Основні етіологічні чинники, що викликають заразні хвороби тварин
2. Розповсюдженість інфекційних захворювань, економічні збитки від них
3. Аналіз захворюваності тварин з врахуванням виду і віку, розрахунок коефіцієнту захворюваності і летальності
4. Аналіз протиепізоотичної роботи
5. Аналіз лікувально-профілактичної роботи
 - 5.1. Особливості діагностики і ефективність лікування інфекційних хвороб

тварин

6. Рекомендації щодо профілактики найбільш небезпечних інфекційних хвороб тварин

7. Рекомендації і пропозиції щодо поліпшення проходження виробничої практики

У звіті бажано зробити критичні зауваження і побажання щодо покращення протиепізоотичної роботи в зоні проходження практики. Звіт не завіряється.

Форми та методи контролю

- Поточний (опитування);
- Підсумковий (залік).

Рекомендовані джерела інформації

(не рекомендувати до використання застарілі інформаційні джерела та інформаційні джерела країни-агресора)

4. Мельник В.В, Недосєков В.В., Литвиненко В.М., Мартинюк О.Г., Сорокіна Н.Г. Практикум з загальної епізоотології. Київ НУБіП - 2016. - С.270.
5. Галатюк О.Є., Радзиховський М.Л. Організація профілактичних та оздоровчих заходів при інфекційних хворобах тварин/О.Є.Галатюк, М.Л.Радзиховський. Методичний посібник. –Житомир. – 2013. – 456 с.
6. Литвиненко В.М., Мельник В.В, Недосєков В.В., Мартинюк О.Г., Сорокіна Н.Г. Епізоотологія у схемах і діаграмах. Навчальний посібник. Частина 1. Київ НУБіП - 2021. - С.310.
7. Литвиненко В.М., Мельник В.В, Сорокіна Н.Г., Ситюк М.П. Стець В.В. Епізоотологія у схемах і діаграмах. Навчальний посібник. Частина 2. Київ НУБіП - 2022. - С.337.
8. Недосєков В.В., Макаров В.В., Мельник В.В. Посібник по викоріненню хвороб шляхом стемпінг-аут/ В.В.Недосєков, В.В.Макаров, В.В.Мельник. Навчальний посібник. – Київ. -2011. – 123 с.
9. Бойко Н.І., Бойко Г.В., Литвиненко В.М., Напненко О.О. Лабораторна діагностика та вакцинопрофілактика захворювань птахів. Київ -2017. С. 551. <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/5055/1/%d0%91%d0%be%d0%b9%d0%ba%d0%be %d0%9b%d0%b0%d0%b1%20%d0%b4%d1%96%d0%b0%d0%b3%d0%bd%d0%be%d1%81%d1%82%d0%b8%d0%ba%d0%b0%20%d0%bf%d1%82%d0%b0%d1%85%d1%96%d0%b2.pdf>